

Oslavy výročí 100 let loutkového divadla ve Vysokém n. Jiz.

VĚTRNÍK

Pátek 12. července 2024

Vážení loutkáři, hosté, diváci, přátelé loutkového divadla Krakonoš a divadla vůbec,

dostalo se mi v životě velkého daru poznat, pracovat, radovat se a milovat vysocké divadlo, a to i loutkové, které v letošním roce oslaví 100 let od prvního představení 25. prosince 1924. Je to nádherné jubileum, na jehož oslavách vás všechny srdečně vítám. Program je pestrý a snad si každý najde něco, co se bude líbit jemu nebo jeho dětem. Budeme se snažit o co nejlepší péči, abyste se k nám rádi vraceli.

Takhle velkou oslavu spolek Krakonoš připravil naposledy v roce 1986, kdy bylo 200 let od

počátků světského divadla ve Vysokém. Těšíme se na každého z vás a musím říci, že si vážíme návštěvy z ministerstva kultury, krajského úřadu, Nipos Artama, městského úřadu a ze Sdružení amatérských loutkářů SČDO.

Doufám, že se potkáme v divadle, ale také ve Vlastivědném muzeu, kam se do galerie přestěhovaly všechny naše nehrající loutky a zabydly se tam. Můžete se sami přesvědčit. Děti čekají nejen loutková představení, ale mezi jednotlivými představeními také tvořivý a hravý koutek. A co

by to bylo za oslavu bez možnosti dát si k tomu něco dobrého.

Většina divadel má svou premiéru, reprízy a derniéru. Při oslavě, byť divadelní, je to prostě 3 v 1 a nikdo neví, jaká skutečně bude. To záleží na nás, pořadatelích, na hrajících souborech z Libereckého kraje, ale také na VÁS.

Vítejte všichni ve Vysokém nad Jizerou, užijme si neobvyklých setkání, protože jsou nenahraditelná.

Svata Hejralová

A přijdou křtiny veliké

Století si zaslouží ne tichou vzpomínku, ale hodně hlasité oslavy. Proto jsme se rozhodli, že dáme stoletému vysokému loutkovému souboru dárek. A Svatka Hejralová napsala knihu, v níž se snaží zmapovat historii loutkářství ve Vysokém a nazvala ji *Tenhle svět nás ještě potřebuje*.

A právě tuto publikaci by autorky s vámi rády i pokřtily. Slavnostní okamžik nastane v pátek 12. července v 15 hodin v malém sále divadla Krakonoš. Zapište si to do diářů a nezapomeňte přijít.

Kromě knihy, kterou si pak budete moci i s podpisem autorem koupit a odvézt domů, se bude křtít také opona loutkové scény. Tu si sice koupit možné nebude, ale můžete pohledem na ni potěšit svůj zrak. A nezanedbatelná je určitě také informace, že se na jejím znovuzrození podílel výtvarník, který je všude zdejší – Petr Kolínský. Díky jeho práci se svěží podoby dočkal také Krakonoš, který obvykle bdí nad říjnovou přehlídkou – Krakonošův divadelní podzim.

Poprvé na Vánoce 1924

Slavíme sto let loutkového divadla ve Vysokém nad Jizerou. První představení ještě v sále vysoké radnice se odehrálo 25. prosince 1924 a byla jím Krakonošova nadílka. Přesně o rok a 35 představení později se už v novém divadle křtila současná loutková scéna představením Oldřich a Božena. A právě na oslavách stého

výročí existence loutkové scény odehrají místní loutkáři 1100 představení. Bude to hra Začarováný les a hrát se bude v pátek hned po křtu knihy a opony.

Vysoké loutkové divadlo uvádí na jeviště každý rok premiéru představení, a to na mikulášskou nadílku na objednávku nebo pro

veřejnost. Tradičně se pak hraje také během Vánoc, kdy se pro velkým zájem představení i přidávají. Během jarních prázdnin hrají Vysočtí každé úterý, další představení jsou pak v létě a o pouti. Průměrně vysočtí loutkáři odehrají asi 13 představení ročně pro 600 dětí a 350 dospělých.

Pivoňka, Škrhola, Kašpárek a ti další

České loutkářství je zapsané v seznamu UNESCO a Svatka Hejralová je pyšná na to, že i vysoké loutky a divadelní archiv k tomuto zápisu významně přispěly. Znáte ale vůbec vysoké loutky?

Samozřejmě tou nejtypičtější je téměř metrový Krakonoš, ale dalšími charakteristickými posta-

vami jsou Pivoňka, Škrhola a Kašpárek. Pokud byste se na ně chtěli podívat zblízka, pak zajděte na výstavu do galerie Vlastivědného muzea ve Vysokém nad Jizerou. Vernisáž výstavy je plánována v pátek 12. července od 17 hodin.

„Máme krásné staré stoleté loutky od Jana Dolenského ze Se-

mil. Soubor tvoří marionety, které mají běžnou výšku asi 75 cm, jen Krakonoš je metrový a Kašpárek s Kalupinkou mají půl metru,“ říká Svatava Hejralová, která zve všechny zájemce na výstavu.

„Máme největší soubor loutek pana Dolenského co do počtu i do velikosti, které vyrobil. A do výstavního prostoru muzejní galerie

se mi podařilo dostat 57 loutek z našeho souboru, a to nejsou zdaleka všechny. S některými také budeme hrát páteční představení.

A součástí expozice je písemný materiál, který je také velmi zajímavý,“ připomíná Jan Hejral, autor výstavy ve Vlastivědném muzeu.

Ta se otevře v pátek 12. července a potrvá do konce roku 2025.

UNESCO na druhou

Účastníci oslav sta let vysokého loutkového divadla, přesněji řečeno aktéři některého z představení, si kromě nové knihy a zážitků mohou odvézt také originální dárek. Tím bude perličkový drak.

„Požádali jsme firmu Rautis z Poniklé nad Jizerou, proslulou ruční výrobou perličkových vánočních ozdob, mimochodem také zapsanou do seznamu UNESCO, aby nám vytvořili pamětní dárek. A oni nám vyzorovali perličkového dráčka, kterého máme jako loutku,“ vysvětluje Jan Hejral, autor výroční výstavy ke stoletému loutkovému divadlu.

Dráčka dostanou také loutkáři, kteří budou během oslav oceněni Zlatým odznakem SČDO nebo dalšími cenami.

Kouzelný hrnek a spol.

V divadelním krámku je bohatá nabídka suvenýrů, které si můžete odvézt domů. Co tu najdete? „Podařil se nám celkem slušný výběr různých sortimentů. Nabízíme puzzle znaku letošních oslav, což je dráček s Kašpárkem, různé hrníčky včetně toho kouzelného, létající ta-

líře, křídly, pastelky, magnetky, turistické vizitky, zapomenout nesmím na Vymalovánky a samozřejmě čokolády,“ vypočítává jednotlivé artikly, které budou na pultě divadelního obchůdku, Svatka Hejralová.

Ocenění udělená členům DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou

Ocenění Jizerské oblasti:

Karel Bárta st.,

K divadlu se dostal díky zájezdu do Francie jako zástupce města, svět divadla, a tedy i loutek, ho doslova uchvátil a svůj čas začal věnovat spolkové činnosti i jako herec. Poté, co se stal starostou spolku, se velkou měrou podílel na vylepšení divadelní budovy (topení, klimatizace, okna, střecha, fasáda), restaurování hlavní opony, čili hlavně finanční a pracovní zajištění. Samozřejmostí bylo přijetí pracovních povinností při národní přehlídce a se zaujetím se účastnil jednání SČDO. Loutkám propůjčil svůj hlas a nevadilo mu převzít po odchodu pana Kučery roli flašinetáře.

Karel Bárta ml.

K divadlu se dostal jaksi samozřejmě s rodiči, nejprve do dětského souboru Vrabčáci. Postupně se jako dítě seznamoval s činností, nejprve ho lákala technika, ale pak propadl kouzlu herectví včetně loutek. Patří k mladým pilířům souboru a žádná potřebná práce mu není cizí, některé funkce převzal po otci jak o přehlídce, tak v loutkovém souboru, kde ho znají ve fraku s flašinetem.

Václav Hejral

Do divadla se dostal jaksi samozřejmě s rodiči a prarodiči, začal vystupovat jako Vrabčák, ale technika ho zaujala více. Díky řemeslné šikovnosti řeší v divadelní budově provozní opravy všeho druhu. V loutkách začínal jako všichni malí - efekty a voděním loutek. Pak postupně převzal v loutkách charakteristické role svého otce a je velmi dobrým vodičem už téměř 15 let. V současnosti má za sebou i první režii. Patří více k těm, kteří nejsou příliš vidět, ale bez jejich dobrovolné práce by herec neměl kde hrát.

Jan Pohanka

V současné době starosta DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou přišel ve 14 letech do souboru, kde ho nejvíce přitáhla technika. Postupně se stal pro spolek nepostradatelný, je pracovitý, má nápady, okusil i divadelní role a začal se podílet na loutkových hrách, nejčastěji jako vodič a technik. Podílí se samozřejmě i na dalším dění v divadle včetně přehlídky.

Eva Skopalová - Stoklasová

Do divadla přišla jako malá s rodiči, navázala především na otcovu linii (flašinetář, který vtiskl svůj charakter i do rolí) v loutkovém divadle, kde mluvila, vodila, podílela se na efektech, zaskakovala u pokladny, stánků a vrací se dle pracovního uvolnění do Vysokého po celá desetiletí jako nenápadná osoba nejen na národní přehlídce.

Rudolf Sůva

Přišel k divadelní činnosti jako student zdejší SOŠ a pracoval především v zázemí, v loutkách hned od roku 1997 jako vodič, pak díky svému zajímavému hlasu jako mluvič, a tak je tomu do současnosti. Vycestoval s loutkami i do Francie a Čechovy Olomouce.

Pavla Šikolová

Nastoupila k loutkám těsně před vycestováním do Francie jako náhradnice a už jí role Kašpárka zůstala na dalších 20 let, dokázala promlouvat k dětem i jako živý Kašpárek, postupně ji přebralo velké divadlo, kde odehrála rozmanité role, a tak je tomu dodnes, i když loutky ustoupily do pozadí.

Zlatý odznak SČDO:

Ludmila Blažková

V divadle se pohybovala od mladých let a od roku 1957 i v divadle loutkovém, kde se uplatnila především jako mluvič. Tuto činnost po letech opustila, ale kdykoliv bylo potřeba zaskočit, byla zpátky, byť třeba jen v pokladně. Jako ostatní kromě divadelních rolí pracovala v zázemí

divadla při různých akcích spolku.

Martin Hnyk,

Od roku 2000, kdy začala jeho „kariéra“ v divadle, doposud odehrál 24 rolí. Další přidal v loutkovém souboru, nejprve jako mluvič, pak, jako všichni ostatní, i vodič, příležitostný technik

a co bylo a je třeba pro loutkové divadlo. Poslední leta se zapisuje do paměti diváků jako vypravěč. Při mikulášských nadílkách neváhá obléci kostým Mikuláše nebo čerta, stará se se svojí ženou o divadelní zázemí a kostýmy. Patří mezi organizátory dalších divadelních akcí a odvádí práci během Krakonošova divadelního podzimu.

Čestné uznání Matěje Kopeckého:

Čestmír Bláha

K divadlu přešel z dramatického kroužku místní knihovny už v patnácti letech. Nesmírně šikovný, dobrý muzikant, zpěvák a herec odehrál spoustu rolí nejen ve Vysokém, ale i v Jilemnici, kam se přestěhoval za rodinou. V divadle Krakonoš se nacházel ponejvíce v technice. Patřil v roce 1980 k zakládajícím členům tanečního folklorního kroužku DS, který běžně s pásmem vystupoval i patnáctkrát do roka během pěti let. Dnes si už nedovedeme představit o Krakonošově divadelním podzimu v postavě Krakonoše nikoho jiného než jeho, a to téměř 40 let. Zcela přirozeně začal ihned v loutkové scéně, opět technik, vodič, ale i mluvič, schopný různých typů postav díky dobrému hlasu. Potřebné opravy v technice zvládal vždy snadno. Se souborem vycestoval i do Francie. Skromný, spolehlivý a kamarádský, nemá problém přidat se k jakékoliv legráče, přejde za rok k padesáti letům věnovaným divadlu.

Ivan Hanuš

K divadlu ho přivedli rodiče už v dětství a zůstal mu věrný i po studiích. Začínal v dětských rolích, pak studentských, později v různorodých činoherních a hudebních, až dospěl k režii. Přes dvacet let se podílel na práci přípravného výboru přehlídky jako ubytovatel a nechybí při žádné další činnosti spolku. V loutkách se objevil už jako dítě v roce 1969, samozřejmě v pomocných rolích. Později přešel na role mluvené, jeho hutný hlas ho předurčuje většinou k čarodějům či rytířům. Patří k oblíbeným kamarádům pro svůj dobrotivý humor a nikdy neodmítne pomoc. Je spolehlivý spoluorganizátor a divadlo dnes patří k jeho základním aktivitám.

Jan Hejral

Od mala jej rodina vedla k divadlu velkému i loutkovému, jako

malý začínal v dětském souboru Vrabčáci a v dramatickém školním kroužku. Postupně se objevoval v dětských rolích, až přešel k hlavním úlohám a také režii. V loutkovém od pěti let pomáhal při efektech a vodil motýlky, světýlka, menší role loutek, až se začlenil mezi plnohodnotné loutkáře, ať jako vodič nebo mluvič, později i režisér. S loutkami dvakrát vycestoval do Francie, už 25 let je tvůrcem loutkové scény o přehlídkách Krakonošův divadelní podzim a od 12 let byl vždy platným pomocníkem při instalaci loutkových výstav nejen ve Vysokém. V loutkařině pokračoval po přestěhování do Polné v tamějším loutkovém divadélku dalších 12 let. Pokud mu to čas dovolí, rád zaskočí v domovské scéně dnes.

Slávka Hubačiková

Po letech tancování ve folklorním souboru v Semilech se vrátila v roce 1969 k ochotnickému divadlu ve Vysokém. Nespočet odehraných, většinou operetních rolí doplnila velkým počinem ke 200. výročí divadla založením dětského tanečního souboru Vrabčáci a vychovala nejednu generaci pro divadlo. Dlouhá léta se věnovala loutkovému divadlu, kde byla spjata s Kašpárkem, nejen dřevěným, ale díky „nafukování“ i živým, který zaujal děti jako kamarád, a to už od roku 1970 po dalších 20 let. Dodnes je její Kašpárek nezapomenutelným, stejně jako její šikovné ruce a nápady potřebné v jakémkoli divadélku. Poslední aktivní roky trávila ponejvíce jako vypravěčka kerkoňských poudaček.

Magdaléna Pohanková

Od mala ji rodina vedla k divadlu velkému, jenže k loutkovému si našla cestu už v 5 letech. Začínala sice v dětském souboru Vrabčáci, ale už také pomáhala při loutkových hrách s efekty

a voděním malých rolí. Postupně začala patřit mezi nepostradatelné vodiče a z nutnosti i mluviče, vycestovala dvakrát do Francie i na Čechovu Olomouc. Své místo našla i ve velkém divadle a zaujala roli v Malovaném na skle. Loutky přesto zůstaly její doménou, zvláště pak po roce 2011, kdy převzala po „přeslici“ vedení loutkové scény po otci a dědovi. To obnáší nejen režii her, ale také scénografii a dramaturgii. V číslech to znamená, že 75 let ze 100 vede loutky rodina Hejralových. Magdaléna patřila při přejímání vedení souboru mezi nejmladší, ale udržela tradici od oslav 90 let po letošní 100. Být členem DS Krakonoš nejsou jen role či režie, obnáší to i nespočítatelné množství odpracovaných hodin ve prospěch udržitelnosti divadelní budovy, a tedy i divadla.

Marcela Škodová

Do divadla přišla jako členka tanečního kroužku, výborná recitátorka, odehrála několik rolí (Strakonický dudák, Sen vo křilouce, Na pobytí u Krakonoše), aby se zjistilo, že je daleko lepší pro zázemí jeviště, ať jako inspicientka či nápověda. Ale nikdy jí nevadilo být v zázemí i dalších akcí: dětského dne, bálů, různých slavností. V loutkovém divadle patří už mezi nestory, více délkou působení než věkem, doménou je mluvič, ale doprovodné efekty a vše, co je třeba při představení, zvládá od roku 1978. Na přehlídce KDP začínala jako hosteska, po změně postoupila v roce 1992 do přípravného výboru, kde je dodnes její hlavní činností hospodaření celé přehlídky. Její příslovecná pečlivost se vyplácí při každé práci pro DS.

Jan Vaverka ml.

K divadlu ho od mala vedli otec a děda, nejprve k technickým náležitostem. Protože se ukázalo, že je šikovný i po stránce

herecké a pěvecké, dostal se ke hraní. Loutkám se začal věnovat stejně, je univerzálním loutkářem v našem marionetovém divadle - je technik, vodič i mluvič. Je spolehlivý a přichází s dobrými nápa-

dy, vycestoval také do Francie i Čechovy Olomouce. Není pro něho problém kdekoliv zaskočit, a to už více jak 40 let. Nenápadný je jeho podíl při vyřizování poplatků a dalších úřednických postupů.

Tak jako všichni z divadla Krakonoš věnuje svůj čas více než 30 let i největší akci a tou je Krakonošův divadelní podzim, kdy se scéna loutkového divadla prezentuje při všech ročnících.

Cena Dr. Jindřicha Veselého:

Josef Hejral

Je těžké představit jeho osobnost, když od mala trávil většinu času v divadle Krakonoš, kde jeho prarodiče pracovali jako domovníci a kam ho vodili také rodiče, aby hrál od dětských let velké divadlo. Přesto převažovala jeho náklonnost k technice, se kterou začal s efekty v loutkách v roce 1967. Jako všichni později přešel k roli vodiče a mluviče a také flašinetáře. Jeho šikovnost se uplatnila i při vylepšování techniky, scény a všeho dalšího nejen v loutkách. Kromě toho je výborným muzikantem a zpěvákem. Dodnes se podílí na většině akcí s DS v jakékoli pozici, desetiletí patří k hlavním osobnostem národní přehlídky.

Svatava Hejralová

K divadlu ji od útlého dětství vedl otec, členkou Divadelního souboru Krakonoš je od roku 1973, tzn. více než 50 let. Odehrála přes 500 představení ve více než čtyřiceti rolích. Za mnohé dostala řadu ocenění včetně hlavní ceny za nejlepší ženský herecký výkon

na národní přehlídce Krakonošův divadelní podzim. Vedle herecké práce je zdatnou organizátorkou a moderátorkou významných akcí ve městě a často vytváří vazby mezi jednotlivými spolky. Pečlivě a s úctou k našim předchůdcům se stará o hodnotný archiv divadla Krakonoš a archiv národních přehlídek, který má celorepublikový význam. Desítky let pracuje ve výboru divadelního spolku a v předsednictvu Svazu českých divadelních ochotníků. S využitím předchozích zkušeností stojí již 35 let v čele přípravného výboru a je úspěšnou ředitelkou národní přehlídky Krakonošův divadelní podzim. Rovněž se aktivně podílela na jednáních o zařazení loutkového divadla do dědictví UNESCO, nyní pokračuje v přípravě na zápis ochotnického divadla. Po celou dobu činnosti v DS je také aktivní loutkářkou, umí dobře loutky vést i mluvit. Zapojila se do programu renovace loutek, pozadí a loutkové opony. Do loutkového divadla vodila své děti, které se staly aktivními loutkáři již v útlém věku. Současná principálka, Magdaléna Pohanková, je její dcerou.

Jan Vaverka st.

Patří k nejstarším, stále činným členům spolku. V divadle se nejvíce podílel na činnosti techniky, ale časem se těžilo i z jeho hereckých možností. Nelze vypsát všechnu jeho práci pro místní spolek, a tedy i pro ochotnické divadlo jako takové včetně činnosti pro SČDO. Osm let stál také v čele spolku jako starosta a k divadlu vedl i své děti. Velmi záhy se objevoval i v loutkách, přesně od roku 1967. Nejprve se zapojil jako technik, připravoval různé efekty, později nastoupil i jako mluvič, ale technika byla vždy na předním místě. Od roku 1967 do současnosti odehrál loutkový soubor téměř 400 představení a na většině z nich se podílel, takže nelze vypsát všechny jeho loutkové role a hodiny strávené s nimi. Při mikulášských nadílkách nikdy neodmítl čertovský převlek. S loutkami vycestoval do Francie a je jedním ze dvou osob, které se činně podílely na všech 54 ročnících národní přehlídky.

Současný soubor zleva stojící: Karel Bárta ml., Václav Hejral, Jan Vaverka st., David Pampel ml., Ivan Hanuš, Eva Macháčková, Ivan Macháček, Martin Hnyk, Rudolf Sůva, Josef Hejral, Jiří Patrman, Jan Vaverka ml., Jan Pohanka,
sedící: Michaela Nigrinová, Klára Hejralová s Pepínkou, Marcela Škodová, Magdaléna Pohanková s Gituškou, Svatava Hejralová, Anna Patočková.

Starý soubor zleva stojící: Josef Špika, František Bouzek, Karel Čihal, Vladimír Pavlík, Josef Šourek, Antonín Junek
sedící: Josef Rón, Růžena Šourková, Marie Hanušová, František Hanuš, Bohdana Čihalová, Josef Fučík
ležící: Čeněk Kramář, František Hásek.

Oslavy 100 let Loutkové scény DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou (1924 - 2024)

Čtvrtek 11. července

- 18:00 **Pieta na hřbitově**, odchod od divadla Krakonoš.
20:00 **Videokavárna a posezení** (divadlo Krakonoš, malý sál).

Pátek 12. července

- 15:00 **Slavnostní křest restaurované opony a knihy – 100 let loutkové scény DS Krakonoš. Začarovaný les**, Zdeněk Schmoranz, představení stoleté loutkové scény (klasické marionety, malý sál divadla).
17:00 **Vernisáž výstavy** ke 100 letům loutkové scény (galerie Vlastivědného muzea).
19:30 **Bůhví, jak to bylo...**, Ruda Hancvencel, Spolek loutkářů VOZICHET Jablonec nad Nisou (ploché loutky, velký sál divadla, pro dospělé).
21:00 **Nelkej, Čechie!**, Tomáš Hájek, Bažantova loutkářská družina Poniklá (meotar, malý sál divadla, pro dospělejší).

Sobota 13. července

- 9:00 **Pták Žal**, Rudolf Krause, Divadlo KORDULA Liberec (javajky, malý sál).
10:30 **Vávra miluje hasiče**, Daniela Weissová, ČMUKAŘI, soubor loutkového a alternativního divadla Turnov (samostojné loutky, velký sál).
11:15 **Červená Karkulka**, kolektiv souboru, Divadelní spolek LS Na Židli Turnov (samostojné loutky, malý sál).
13:00 **Kráska a zvíře**, Rudolf Krause, SPOJÁČEK Liberec (marionety, velký sál divadla, pro děti od 5 let).
14:30 **Perníková chaloupka**, Václav Renč, LDO ZUŠ Semily (dětské divadlo, malý sál).
16:30 **O Bajajovi**, na motivy pohádky Boženy Němcové, autorská úprava, Loutkové divadlo TJ Sokol Roprahtice (marionety, rodinné divadlo Báry Řehákové a Milči Noskové, malý sál).
18:00 **Setkání všech účastníků oslav, ocenění vysokých loutkářů, beseda nad loutkami**, průvodce letním podvečerem **Lukáš Frydrych**, hudební doprovod **Řehečské kvarteto** od Jičina.

Neděle 14. července

- 9:30 **Plechová pohádka**, Pavlína Kordová, Divadlo KORDULA Liberec (plechové nádoby, malý sál).
11:00 **O veliké řepě**, autorská úprava Báry Řehákové, Loutkové divadlo TJ Sokol Roprahtice, (maňásci, malý sál).

Občerstvení zajištěno po celou dobu konání oslav, stánek s upomínkovými předměty nabídne něco na památku. Pro děti (i dospělé) je připraven tvořivý koutek od pátku do neděle.

Těšíme se na vás! Divadelní spolek Krakonoš ve Vysokém nad Jizerou

Změna programu vyhrazena.

Větrník, zpravodaj výročí 100 let loutkového ve Vysokém nad Jizerou Vydává divadelní spolek Krakonoš. Redakce Jana Fričová, technické zpracování Josef Hejral, fotografie Ivo Mičkal. Tisk povolen MK ČR E 22952.

Tisk H&H Servis

Náklad 80 ks

Cena 20 Kč